

Utlåtande 2015:68 RV (Dnr 135-555/2015)

Projekt muddring för strandbad i Fagersjöviken avbryts

Hemställan från exploateringsnämnden och miljö- och
hälsoskyddsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Exploateringsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens hemställan, om att låta avbryta projektet att muddra och anlägga strandbad i Fagersjöviken, godkänns.
2. Under förutsättning av ovanstående minskas exploateringsnämndens budget för investeringsutgifter med 13,6 mnkr. Medlen tillförs Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gav i mars 2009 miljöförvaltningen och Stockholm Vatten AB i uppdrag att ta fram en projektansökan om kommuncentrala medel för muddring av Fagersjöviken i sjön Magelungen. Anläggande av ett nytt strandbad ingick i detta uppdrag. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade i maj 2009 att godkänna en ansökan om 15 Mkr för muddring av Fagersjöviken och att medlen skulle överföras till exploateringsnämnden för genomförandet. Kommunstyrelsen beviljade den 17 juni 2009 pengar till projektet.

Olika åtgärder har genom åren utförts för att förbättra tillståndet i Fagersjöviken. Under sommarmånaderna täcker slingerväxterna praktiskt taget hela viken, vilket gör att vattenspegeln knappt syns. Vikens nuvarande tillstånd beror till stor del på långvarig mänsklig påverkan, i form av en sjösänkning på 1800-talet och minskad tillrinning på grund av avledning av dagvatten via en dagvattentunnel till Mälaren. Det är även ett naturligt förlopp att slingerväxterna brett ut sig, på grund av det ringa vattendjupet och att vattnet blivit klarare vilket gynnar undervattensväxterna. Det ökade siktdjupet beror på att fosforhalterna har sjunkit kraftigt i Magelungen sedan 1970-talet.

I samband med samråd med Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholm Vatten, miljöförvaltningen och Farsta stadsdelsförvaltning år 2010 beslutades att utreda vissa frågor innan processen för att söka vattendom för muddring av ett strandbad i Fagersjö kunde fortskrida. Utredningarna visar att muddring för bad i Fagersjöviken är ett komplicerat ingrepp. Ur sjövardssynpunkt är effekten vid muddring för ett bad tveksam. Stora osäkerheter och risker finns med att muddra för ett strandbad och det är oklart vilken badvattenkvalitet som kan uppnås.

Exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och miljö- och hälsoskyddsnämnden har därför ansett att projektet med att anlägga nytt strandbad vid Fagersjö bör avbrytas.

Beredning

Ärendet har initierats av exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att anläggandet av ett strandbad inte bör äventyra den aktuella sjöns ekologiska status, vilket den planerade muddringen enligt exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden riskerar att göra. Stadsledningskontoret betonar dock att ett avbrytande av projektet att muddra och anlägga ett strandbad i Fagersjöviken inte innebär att restaureringen av Magelungen ska avbrytas.

Mina synpunkter

I kommunfullmäktiges budget 2015 beslutades verksamhetsområdesmålet att Stockholm har ren luft och rent vatten. Arbetet med att skydda Stockholms vatten ska utvecklas så att den ekologiska och kemiska statusen i sjöar och vattendrag förbättras.

Som ett led i detta arbete har en handlingsplan för god vattenstatus tagits fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Handlingsplanen godkändes av kommunfullmäktige i mars 2015. Enligt handlingsplanen ska lokala åtgärdsprogram tas fram för alla vattenförekomster. För att bli heltäckande kommer de lokala åtgärdsprogrammen ibland även innefatta åtgärder i andra kommuner än Stockholm. Detta är fallet för sjön Magelungen.

För att få en långsiktig effekt i Fagersjövikens och i hela Magelungen bör åtgärder i första hand göras uppströms i sjöarna Trehörningen och Orlången som helt ligger i Huddinge kommun. Stockholm Vatten medverkar i pågående arbete med framtagande av åtgärdsprogram för dessa sjöar. Det lokala åtgärdsprogrammet för Magelungen behöver därför tas fram tillsammans med Huddinge kommun och i samarbete med Tyresåns vattenvårdsförbund.

Under sommarmånaderna täcker slingerväxter praktiskt taget hela Fagersjövikens vilket gör det svårt att bada och ta sig fram med båt. Särskilt från närboende finns en stark önskan om att problemen med igenväxning och uppgrundning ska åtgärdas. Vid framtagande av det lokala åtgärdsprogrammet bör därför även ingå att ta fram åtgärder på hur tillväxten av vegetation ska stävjas. Det kommer troligtvis dock ta tid att uppnå en långsiktigt hållbar effekt. För att dessförinnan säkerställa rekreativvärdena i viken, har att exploateringsnämnden beslutat att ge exploateringskontoret i uppdrag att utreda och genomföra vegetationsklippning i Fagersjövikens. Utredningen ska göras tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, då nämnden har kunskap om hur risken för växtspridning kan minimeras.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Exploateringsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens hemställan, om att låta avbryta projektet att muddra och anlägga strandbad i Fagersjöviken, godkänns.
2. Under förutsättning av ovanstående minskas exploateringsnämndens budget för investeringsutgifter med 13,6 mnkr. Medlen tillförs Central medelsreserv: 4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter.

Stockholm den 3 juni 2015

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Katarina Luhr

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

I kommunfullmäktiges budget för 2009 avsattes 30 miljoner kronor i investeringsmedel för vattenförbättrande åtgärder inom ramen för vattenprogrammet.

I samband med tertialrapport 1 2009 beviljade kommunstyrelsen 15 miljoner kronor till exploateringsnämnden för ”vattenförbättrande åtgärder i Fagersjövikens”. Projektansökan hade tagits fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med Stockholm vatten och avsåg muddring av Fagersjövikens i sjön Magelungen och anläggning av ett nytt strandbad. I projektansökan anges också att ca 7 miljoner kronor från ett ej fullfört muddringsprojekt i Fagersjövikens, som finansierats av Miljömiljarden, skulle tillföras projektet.

Magelungen som ingår i Tyresåns avrinningsområde ligger på gränsen mellan Stockholms stad och Huddinge kommun. Vattenmyndigheten har i enlighet med 3 kap 1 § Vattenförvaltningsförordningen fastställt sjön att utgör en vattenförekomst som ska uppnå god ekologisk status till 2021. Magelungens nuvarande status är ”måttlig”.

I samband med samråd med Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholm Vatten, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Farsta stadsdelsnämnd beslutades att utreda vissa frågor inför ansökan om vattendom för muddring av strandbad i Fagersjö. Därefter har exploateringsnämnden låtit utreda möjligheten att anlägga strandbad i Fagersjö genom muddring av en mindre del av viken, 1 hektar av totalt 45 hektar.

I det förberedande utredningsarbetet har framkommit ett flertal komplicerande aspekter som föranlett exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden att i ett gemensamt ärende beskriva varför arbetet med att anlägga strandbad enligt nämnderna bör avbrytas.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2015 följande.

1. Exploateringsnämnden beslutar att hemställa att kommunstyrelsen godkänner att arbetet med att anlägga nytt strandbad vid Fagersjö avbryts.

2. Exploateringsnämnden uppdrar åt miljöförvaltningen att återkomma med en redovisning av Huddinge kommuns föreslagna åtgärder uppströms Magelungen.
3. Exploateringsnämnden får i uppdrag att i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda och genomföra vegetationsklippning i Fagersjövikens.

Mellan åren 1993 och 2006 genomförde Stockholm Vatten årligen vegetationsklippning av Fagersjövikens. Klippningen avbröts på grund av att den inte gav någon bestående minskning av vegetationen. Enligt muntlig uppgift från Stockholm Vatten medförde eventuellt klippningen att växligheten spred sig ytterligare.

I och med att kommunfullmäktige antagit en handlingsplan för god vattenstatus för Stockholms vattenförekomster kommer ett lokalt åtgärdsprogram för hela Magelungen att tas fram. Detta för att skapa en långsiktigt hållbar vattenkvalitet i sjön. I programmet bör även ingå att ta fram åtgärder på hur tillväxten av vegetation ska stävjas. Troligtvis kommer det ta tid att uppnå en långsiktigt hållbar effekt. För att dessförinnan säkerställa rekreativvärdena i viken, anser vi att exploateringsnämnden i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden bör få i uppdrag att utreda och genomföra vegetationsklippning i Fagersjövikens. Detta eftersom miljö- och hälsoskyddsnämnden har kunskap om hur risken för växtspridning kan minimeras

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Madeleine Sjöstedt (FP), *bilaga 1*.

Särskilt yttrande anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Madeleine Sjöstedt (FP) enligt följande, *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Markus Berensson (C) och Maurice Forslund (KD), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets och miljöförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret har diskuterat olika åtgärder med Stockholm Vatten och miljöförvaltningen. För att få en långsiktig effekt i Fagersjövikens och hela sjön Magelungen bör åtgärder i första hand göras uppströms i sjöar som ligger utanför

Stockholms kommun. Huddinge kommun har under 2014 inlett arbetet med framtagande av åtgärdsprogram för Trehörningen, i ett senare skede kommer även åtgärdsprogram för Ornlången att tas fram. Stockholm Vatten medverkar i detta arbete, åtgärdsprogrammen ska vara färdiga 2015.

Om åtgärdsprogrammen genomförs kommer det bidra till förbättringar nedströms i Magelungen och hela Tyresåns sjösystem.

Alla Stockholms sjöar måste ses i sitt sammanhang. En prioritering av åtgärder i sjöarna behöver tas fram och insatser bör göras där man har goda skäl att anta att de har avsedd långsiktig effekt och där pengarna gör mest nytta.

Frågan infinner sig om det ur ett helhetsperspektiv är rätt att lägga 15 Mkr (som finns avsatta i exploateringskontorets investeringsbudget) på ett bad i Fagersjöviken, då vattenkvaliteten inte är dålig i viken, och det är osäkert hur badvattenkvaliteten kommer att bli vid det anlagda strandbadet. Stockholm Vatten, exploateringskontoret och miljöförvaltningen anser därför att resurserna hellre bör läggas på åtgärder uppströms som leder till förbättrad vattenkvalitet i Magelungen och som bidrar till att god ekologisk och kemisk status kan uppnås till år 2021. Stockholm stad, genom Stockholm Vatten, bör därför bistå Huddinge kommun i arbetet med framtagandet av åtgärdsprogram för Trehörningen och överväga att bidra ekonomiskt till genomförandet av åtgärder. Trehörningen är Huddinges näringsrikaste och mest övergödda sjö. Trehörningen är ingen vattenförekomst och föreslås inte heller bli det enligt Länsstyrelsen. Sjön har extremt höga fosforhalter som har försämrats de senaste åren.

I förslaget till Handlingsplan för god vattenstatus, som är utskickad på remiss av kommunstyrelsen, tas frågan om ansvar för sjörestaurering upp. Exploateringsnämnden företräder staden som markägare och därmed också som ägare till stadens vattenområden och formellt ansvarig för sjörestaurering och skötsel. Kompetens och erfarenheter av åtgärder finns dock främst inom Stockholm Vattens organisation. Det mest rationella för staden vore att Stockholm Vatten ansvarar för sjörestaurering och skötsel, genom avtal med exploateringsnämnden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 mars 2015 enligt följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att hemställa att kommunstyrelsen godkänner att arbetet med att anlägga nytt strandbad vid Fagersjö avbryts.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt miljöförvaltningen att återkomma med en redovisning av Huddinge kommuns föreslagna åtgärder uppströms Magelungen.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att i samverkan med exploateringsnämnden utreda och genomföra vegetationsklippning i

Fagersjöviken.

Mellan åren 1993 och 2006 genomförde Stockholm Vatten årligen vegetationsklippning av Fagersjöviken. Klippningen avbröts på grund av att den inte gav någon bestående minskning av vegetationen. Enligt muntlig uppgift från Stockholm Vatten medförde eventuellt klippningen att växligheten spred sig ytterligare.

I och med att kommunfullmäktige antagit en handlingsplan för god vattenstatus för Stockholms vattenförekomster kommer ett lokalt åtgärdsprogram för hela Magelungen att tas fram. Detta för att skapa en långsiktigt hållbar vattenkvalitet i sjön. I programmet bör även ingå att ta fram åtgärder på hur tillväxten av vegetation ska stävjas. Troligtvis kommer det ta tid att uppnå en långsiktigt hållbar effekt. För att dessförinnan säkerställa rekreativvärdena i viken, anser vi att exploateringsnämnden i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden bör få i uppdrag att utreda och genomföra vegetationsklippning i Fagersjöviken. Detta eftersom miljö- och hälsoskyddsnämnden har kunskap om hur risken för växtspridning kan minimeras

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (FP) och Märta Martin Åkesson (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (FP) och Märta Martin Åkesson (C), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets och miljöförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Se ovan.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2015 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget 2015 beslutades verksamhetsområdesmålet att Stockholm har ren luft och rent vatten. Arbetet med att skydda Stockholms vatten ska utvecklas så att den ekologiska statusen i sjöar och vattendrag förbättras.

Som ett led i detta arbete har en handlingsplan för god vattenstatus tagits fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Handlingsplanen godkändes av kommunfullmäktige i mars 2015. Precis som nämnderna konstaterar anger handlingsplanen att lokala åtgärdsprogram tas fram för alla vattenförekomster.

Stadens sjöar och vattendrag har stora rekreativa värden för invånarna. Ett strandbad vid Fagersjöviken hade kunnat bli ett positivt tillskott för boende i området. Stadsledningskontoret anser emellertid att anläggande av ett strandbad inte bör äventyra den aktuella sjöns ekologiska status, vilket den planerade muddringen enligt exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden riskerar att göra.

Vattenstatusen i Magelungen har under lång tid haft hög prioritet för Stockholms stad. I kommunfullmäktiges budget 2015 anges att: ”Projektet med att restaurera sjön Magelungen fortskrider. Olika alternativ ska utredas. Medel för de åtgärder som är planerade i närtid finns avsatt i exploateringsnämndens investeringsbudget samt i central medelsreserv.”

Stadsledningskontoret betonar att ett avbrytande av projektet att muddra och anlägga ett strandbad i Fagersjöviken inte innebär att restaureringen av Magelungen ska avbrytas.

Stadsledningskontoret noterar nämndernas synpunkt att restaureringsansvaret bör ligga på Stockholm Vatten, genom uppdrag från exploateringsnämnden. Stadsledningskontoret konstaterar att kommunfullmäktige i samband med beslut om handlingsplan för god vattenstatus, beslutade att låta kommunstyrelsen utreda hur ansvaret för sjörestaurering och andra vattenvårdsåtgärder ska tydliggöras. Stadsledningskontoret kommer att beakta detta i kommande utredningsarbete.

Exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden har hemställt ärendet till kommunstyrelsen för beslut. Kommunstyrelsen beviljade projektet medel i samband med tertialrapport 1 2009. Stadsledningskontoret konstaterar att projektet avser investeringsmedel som avsatts av kommunfullmäktige i budget inom ramen för vattenprogrammet, och anser därmed att det är kommunfullmäktiges sak att besluta i ärendet.

Enligt uppgift från exploateringsnämnden har 1,4 miljoner kronor av den totala projektbudgeten om 15,0 miljoner kronor upparbetats. Stadsledningskontoret anser att vid beslut om avbrytande av projektet bör de återsående 13,6 miljoner kronorna återgå så att de kan riktas om till andra vattenförbättrande åtgärder, exempelvis inom ramen för ett nytt vattenprogram.

Stadsledningskontoret förslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att exploateringsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens hemställan om att låta avbryta projektet att muddra och anlägga strandbad i Fagersjöviken godkänns samt att exploateringsnämnden vid ett avbrytande av projektet ska återföra icke förbrukade projektmedel till den centrala medelsreserven.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Madeleine Sjöstedt (FP) enligt följande.

1. Hemställa att kommunstyrelsen godkänner att arbetet med att anlägga nytt strandbad vid Fagersjö avbryts.
2. Exploateringsnämnden respektive Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt respektive kontor att återkomma med en redovisning av Huddinge kommuns föreslagna åtgärder uppströms Magelungen.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Madeleine Sjöstedt (FP) enligt följande.

Staden har, under olika majoritetsstyren, återkommande deklarerat att Magelungen, särskilt dess sydvästra del – Fagersjöviken – ska restaureras. Under ett par decenniers tid har kommunfullmäktige uttryckt ungefär samma sak som det står i budgeten för 2015, nämligen ”att projektet att restaurera sjön Magelungen fortskrider”. Ett antal föreningar såsom Magelungens vänner och Föreningen Fagersjö Trädgårdsstad, har under lång tid verkat för att förbättringar ska komma till stånd. Det är onekligen dags att göra verklighet av detta.

För detta ändamål har Allianspartierna, i våra respektive budgetreservationer i kommunfullmäktige, avsatt medel. Lösningen för Fagersjöviken är dock inte att få ett strandbad och muddring av någon eller några hektar sjöbotten, utan ett helhetsgrepp för restaureringen av Magelungen. Att avbryta muddringsprojektet i avvaktan på en sådan helhetslösning tillsammans med Huddinge kommun är klok resursanvändning.

Samtidigt bör ett stopp för muddringsprojektet förenas med en tydlig åtgärdsplan som faktiskt kan komma till stånd. Trots att muddringsprojektet löpt under flera år återstår fortfarande ett antal frågor som ännu inte är utredda. Nu riskerar åtgärderna skjutas upp ytterligare i avvaktan på att samverkan med Huddinge kommun utformas.

Det är synnerligen angeläget att dessa frågor skyndsamt utreds så att restaureringen av Magelungen kan genomföras, och om möjligt även ett strandbad anläggas. Mot den

bakgrunden kommer vi att följa utvecklingen noga och begära att förvaltningen rapporterar hur samverkan och diskussioner med Huddinge kommun fortgår.

Ersättaryttrande gjordes av Markus Berensson (C) och Maurice Forslund (KD) som instämmer i förslag till beslut samt särskilt uttalande från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Madeleine Sjöstedt (FP).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (FP) och Märta Martin Åkesson (C) enligt följande.

1. Hemställa att kommunstyrelsen godkänner att arbetet med att anlägga nytt strandbad vid Fagersjö avbryts.
2. Exploateringsnämnden respektive Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt respektive kontor att återkomma med en redovisning av Huddinge kommuns föreslagna åtgärder uppströms Magelungen.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (FP) och Märta Martin Åkesson (C) enligt följande

Staden har, under olika majoritetsstyren, återkommande deklarerat att Magelungen, särskilt dess sydvästra del – Fagersjöviken – ska restaureras. Under ett par decenniers tid har kommunfullmäktige uttryckt ungefär samma sak som det står i budgeten för 2015, nämligen ”att projektet att restaurera sjön Magelungen fortskrider”. Ett antal föreningar såsom Magelungens vänner och Föreningen Fagersjö Trädgårdsstad, har under lång tid verkat för att förbättringar ska komma till stånd. Det är onekligen dags att göra verklighet av detta.

För detta ändamål har Allianspartierna, i våra respektive budgetreservationer i kommunfullmäktige, avsatt medel. Lösningen för Fagersjöviken är dock inte att få ett strandbad och muddring av någon eller några hektar sjöbotten, utan ett helhetsgrepp för restaureringen av Magelungen. Att avbryta muddringsprojektet i avvaktan på en sådan helhetslösning tillsammans med Huddinge kommun är klok resursanvändning.

Samtidigt bör ett stopp för muddringsprojektet förenas med en tydlig åtgärdsplan som faktiskt kan komma till stånd. Trots att muddringsprojektet löpt under flera år återstår fortfarande ett antal frågor som ännu inte är utredda. Nu riskerar åtgärderna skjutas upp ytterligare i avvaktan på att samverkan med Huddinge kommun utformas.

Det är synnerligen angeläget att dessa frågor skyndsamt utreds så att restaureringen av Magelungen kan genomföras, och om möjligt även ett strandbad anläggas. Mot den bakgrunden kommer vi att följa utvecklingen noga och begära att förvaltningen rapporterar hur samverkan och diskussioner med Huddinge kommun fortgår.